

Lausunto

8.11.2022

Oikeusministeriö

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö koskien luonnosta Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa koskien esitysluonnosta Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta.

Esityksen yhtenä tavoitteena on se, että itsehallintolakia selvennetään, kun on kyse menettelyistä, joilla Ahvenanmaan maakunnalle ja Ahvenanmaan kunnille voidaan nykytilassa säätää valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia tehtäviä. Tavoitteena on myös turvata yhdenvertaisesti Ahvenanmaan kuntien oikeus saada valtiolta täysi korvaus ja menojen säännöllinen seuranta, jos kunnille säädetään lisättyjä valtakunnan tehtäviä. Seurantamekanismi jäisi tasoitusjärjestelmän ulkopuolelle.

Tavoitteena on myös laajentaa sopimusasetusten soveltamisalaa. Ehdotuksella mahdollistetaan hyvinvointialueiden hoitamien valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvien tehtävien siirtäminen maakuntaan sopimusasetuksen nojalla.

Tavoitteena on myös varmistaa, että esitys laiksi tartuntatautilain muuttamisesta (HE 190/2022 vp) voidaan hyväksyä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä ja toisaalta antaa itsehallintolain 30 §:n 9 kohdalle sanamuoto, joka on neutraali suhteessa valtakunnan tai Ahvenanmaan tuleviin hallintouudistuksiin. Itsehallintolain 30 §:n 9 kohdan säännöstä ehdotetaan muutettavan siten, että siinä otetaan huomioon myös kuntien tautien torjuntaan liittyvien nykyisten tehtävien siirtäminen hyvinvointialueille.

Tavoitteena on selventää edelleen valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvien terveydenhuollon alan tehtävien nykyistä tilaa Ahvenanmaalla. Tehtävät koskevat hallinnollista puuttumista henkilökohtaiseen vapauteen sekä tiettyjä lääketieteellisiä toimenpiteitä. Ehdotus antaisi Ahvenanmaan terveyden- ja sairaanhoidosta vastaavalle maakuntaviranomaiselle selkeän oikeusperustan huolehtia valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvista terveydenhuollon tehtävistä.

Ehdotukset perustuvat muun muassa perustuslakivaliokunnan sote-uudistusta koskevan liitelakiehdotuksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä antamaan lausuntoon (PeVL 18/2022 vp - HE 56/2021 vp), ja tavoitteena tässä on täyttää perustuslakivaliokunnan kannanotot niiltä osin kuin sen katsotaan olevan mahdollista.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1 2023.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan välittömiä taloudellisia vaikutuksia valtiolle, maakunnalle tai Ahvenanmaan kunnille. Ahvenanmaan kunnille valtakunnan lailla säädettyistä lisääntyvistä valtakunnan toimivaltaan kuuluvista tehtävistä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi ehdotetaan korvaussäännöstä lain 30 a §:n 2 momenttiin. Säännös on tarpeen, koska näitä menoja ei korvata muulla tavoin.

On arvioitu, että kustannusten seurantamekanismista valtioneuvostolle ja Ahvenanmaan kunnille aiheutuvat virkatoimet on mahdollista hoitaa nykyisillä määrärahoilla.

Valtiovarainministeriön näkemys

Valtiovarainministeriö pitää esitysluonnosta pääosin kannatettavana.

Valtiovarainministeriö korostaa kuten esitysluonnoksessa on todettu esille, että kuntien nykyisistä valtakunnan tehtävistä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialoilla aiheutuvat menot sisältyvät tasoitusperusteeseen kuten Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunnossa nro 18/21 ja PeVL lausunnossa 18/2022 vp todetaan.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomioita ehdotuksen 30 a § 2 momenttiin ja sen perusteluihin. Säännöksen sanamuodoista tulisi ilmetä selvemmin sen tarkoittavan uusia tehtäviä. Ehdotusta tulisi ministeriön käsityksen mukaan lisäksi vielä tarkentaa siltä osin kuin käsitellään tehtävien kustannuksia ja korvauksia valtiolta. Uusien ja laajenevien tehtävien kustannukset arvioidaan säätämisvaiheessa laskennallisesti. Seuranta koskisi ministeriön käsityksen mukaan valtion suorittamia korvauksia ja kuntien toteutuneita kustannuksia.

Lisäksi valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota ehdotettuun 32 §:än muutokseen. Esitysluonnoksesta ei ilmene riittävällä tavalla ehdotetun sääntelyn käyttöala, vaikutukset ja vaihtoedot.

Valtiovarainministeriö on lisäksi toimittanut eräitä teknisiä muutosehdotuksia oikeusministeriölle.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Jakelu: OM/Groop

Tiedoksi; Kao/Kuittinen, Lammassaari, Liukko, VO/Kjellberg

VN/455/2022-VM-15

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: